

Posudek oponenta magisterské diplomové práce

Název práce: **Doklady antropogenních aktivit na území královéhradeckých lesů z pohledu archeologie**

Autor: Jan Heger

Studijní program: N7109 Archeologie

Studijní obor: Archeologie

Magisterská diplomová práce J. Hegera má za cíl posunout poznání dokladů antropogenních aktivit a využívání prostoru královéhradeckých lesů ve středověku a novověku. V práci byly inovativně využity snímky leteckého laserového skenování (LIDAR), umožňující predikci antropogenních aktivit. Vybrané lokality byly podrobeny terénnímu průzkumu, který si kladl za cíl interpretovat a datovat terénní relikty identifikované na lidarových snímcích. Výsledky byly konfrontovány s písemnými a kartografickými prameny společně se studiem historických leteckých snímků.

Práce má jasně vymezený cíl a prostředky k jeho dosažení. V úvodních kapitolách najdeme základní přírodovědnou charakteristiku území a dějiny bádání (kap. 3). Podkapitola zaměřená na studovaný region se věnuje obecně bádání na Královehradecku a nemá příliš velkou relevanci k tématu. Přehled o výzkum reliéfních útvarů najdeme v kapitole 3.2. V této kapitole nás zajímá především rozvoj metodiky studia reliéfních útvarů. Z tohoto pohledu kapitola zabíhá příliš často do nepodstatných detailů (popis konkrétních nálezů ve zmiňovaných případových studiích). Přehled je založen pouze na dvou případových studiích. Popis jednotlivých případových studií bych formalizoval a zpřehlednil v jasnější struktuře: a) charakteristika vybraného regionu, b) co bylo předmětem studia c) jak bylo téma metodicky uchopeno, d) co daná metoda přinesla za výsledky. Autor se nesnaží v přehledu poukázat na vývoj studia dané problematiky, který by umožnil zasadit vlastní téma a zvolenou metodiku do kontextu. Těmto nešvarům se vyhýbá poslední podkapitola dějin bádání věnovaná studium cest a stezek (kap. 3.3).

Kapitola 4 Historie královéhradeckých lesů představuje solidní přehled o historii využívání lesů s důrazem na rybníkářství a komunikace. Rešerše dává dobrý základ pro predikci výskytu reliéfních reliktních antropogenních aktivit.

Kapitola věnovaná principu a využití leteckého laserového skenování je v technickém detailu možná příliš podrobná, ale to v důsledku není na škodu práce. Kapitola jasně ukazuje, že je autor obeznámen s možnostmi a limity metody, což je důležité obzvláště v případě, kdy pro studium nejsou k dispozici vlastní cíleně adaptované snímky, ale je nutné využít data reprezentujících obecný model reliéfu (DMR).

Lapidární konstatování v podkapitole 6.5. „*Následně jsme si tyto data nechali zpracovat odborníkem z Archeologického ústavu AV ČR takovým způsobem, abychom zjistili co nejvíce reliéfních struktur a reliktních antropogenního původu.*“ (s. 52) by stálo za podrobnější rozvedení. Ostatně jasně vyčleněná metodická kapitola, ve které by autor z obšírného přehledu vybral pro splnění svých cílů adekvátní metodické postupy a jasně je popsal, chybí. Také není objasněna strategie mikrosondáží, které v některých případech ověřují hypotetickou interpretaci reliéfních útvarů.

Kapitola 8 Vyhodnocení LLS a interpretace pramenů nejdříve, poněkud nelogicky, přináší syntézu zjištěných poznatků, a pak teprve následuje katalog jednotlivých zjištěných reliéfních útvarů. Katalog v kapitole 9 je vlastním jádrem práce, přinášejícím přehled o zjištěných reliéfních útvarech s kritickým vyhodnocením. Katalog je řazen dle typů reliktů.

Text práce je po gramatické i formulačně stránce psán solidním jazykem, i když v některých částech sklouzává k literárnímu stylu odklánějícímu se od standardu obrodného textu. Drobným nešvarem je časté rozepisování názvů citovaných děl. Zřídka se vyskytnou sdělení, které by bylo vhodné doplnit citací či jiným adekvátním odkazem: např. „*Nález šesti středověkých projektilů při povrchovém průzkumu na jednom místě úvozové cesty, může svědčit právě o nebezpečnosti zdejších lesů.*“ (s. 64)

Předložená práce doplňuje mozaiku rozvíjejícího se archeologického využití lidarového snímkování v prostoru, který poskytuje pro takový typ analýzy značný potenciál. Inovativní metoda svůj význam potvrdila především při identifikaci zaniklých úvozových cest. Autorovi se podařilo zrekonstruovat několik komunikačních koridorů. Dále se podařilo identifikovat pozůstatky plužin, zaniklých rybníků a těžebních areálů (převážně souvisejících s těžbou štěrkopísku). Práci je možné považovat za významný přínos k poznání historie hradeckých lesů, byť samozřejmě limitovaný charakterem pramenů.

Na závěr lze konstatovat, že zde byla předložena solidní práce přinášející nové poznatky na základě využití inovativní metodiky a přes drobné nešvary, ji lze vřele doporučit k obhajobě.

PS: Co je to „střední středověk“ (s. 20) ?

V Hradci Králové dne 16. 5. 2016

Richard Thér